

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 69 Mart 2020 & Volume: 13 Issue: 69 March 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4018>

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE ROMANTİK İLİŞKİLERDE SORUN ÇÖZME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF PROBLEM SOLVING LEVELS OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN ROMANTIC RELATIONS ACCORDING TO SOME VARIABLES

Veysel TEMEL*
Abduselam KARHARMAN**

Öz

Bu araştırmanın amacı, Karaman İlinde öğrenim gören lise öğrencilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın modeli, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel niteliktedir. Araştırma grubunu liselerde öğrenim gören 146 ergen öğrenci oluşturmaktadır. Sporcuların romantik ilişkilerinde yaşanan sorunlarla başa çıkma davranışlarını belirlemek için, Kalkan (2008) tarafından geliştirilen sporcular için "Romantik İlişkilerde Sorun Çözme Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek ile toplam sorun çözme ve alt boyutlarından fiziksel istismar, duygusal istismar ve soruna yönelme olmak üzere dört tür sorun çözme puanı elde edilmektedir. Ölçümlerin, normal dağılıma uygun olup olmadığını belirlemek için normallik Histogram tekniği kullanılmıştır. Bunun sonucunda tüm boyutlarda normal dağılım gösterdiğinden dolayı t-testi ve One way - Anova testleri uygulanmıştır. Farkın kaynağını belirlemek için POST HOCK Sheff testlerine bakılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin toplam sorun çözme düzeylerinin ortalamasının altında, sorun çözme alt boyutlarından fiziksel istismar ve duygusal istismar alt boyutlarının düşük seviyede ve soruna yönelme alt boyutunun ise ortalamasının üzerinde olduğu sonucuna varılmıştır. Kişisel özelliklere göre öğrencilerin Spor Yapma Durumu, Öğrenim Gördüğü Okul Türü, Yaş ve Cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı fark bulunurken, diğer değişkenlere göre anlamlı fark bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Lise, Sorun Çözme

Abstract

The aim of this research is to investigate high school students studying in Karaman Province in terms of some variables. The model of the research is descriptive, one of the quantitative research methods. The research group consists of 146 adolescent students studying in high schools. The "Problem Solving Scale in Romantic Relations" was used for athletes developed by Kalkan (2008) to determine the behaviors of athletes to cope with problems in their romantic relationships. With the scale, four types of problem-solving points are obtained, namely physical abuse, emotional abuse and orientation towards the problem. Normality Histogram technique was used to determine whether the measurements are suitable for normal distribution. As a result, t-test and One way - Anova tests were applied since they were normally distributed in all dimensions. POST HOCK Sheff tests were examined to determine the source of the difference. SPSS (Statistical Package for Social Sciences) package program was used to evaluate the data and to find the calculated values. According to the results of the study, it was concluded that the total problem solving levels of the students were below the average, the sub-dimensions of physical abuse and emotional abuse among the problem solving subscales were low, and the sub-dimension towards the problem was above average. According to personal characteristics, there was a significant difference in terms of the students' status of doing sports, the type of school they study, the age and gender, while there was no significant difference compared to the other variables.

Keywords: Adolescent, High School, Problem Solving

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KARAMAN

** Öğr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, MUĞLA

1. GİRİŞ

Gelişimin en önemli dönemi olan ergenlikteki romantik ilişkiler, her alanda araştırmaya konu olmaya başlamıştır. Karşıt cinsiyetten olan kişiye ilgi duyma durumu bu dönemde zirve yapmaktadır (Connoly ve ark., 1999). Dostluğu yakınlığı ve sosyal destek gibi ilişkiler nedeniyle arkadaşlıktan biraz daha yakın bir ilişkidir. Bu dönemde ergenler, aileden uzaklaşıp yerini arkadaşlıklara bırakmaktadırlar (La Greca ve Harrison, 2005). Aslında bu dönem ergen için kimlik arama dönemi olarak da adlandırılır (Duvall, 1964). Romantik ilişkiler bireyin kendisini tanımaya başladığı ilk adımla ortaya çıkmaya başlar. Collins (2003) romantik ilişkiyi karşılıklı olarak fark etme ve ilgiyi artırıcı olarak devam eden kendi isteğiyle ortaya çıkan bir etkileşim olarak ifade etmektedir. Genellikle 13 ile 15 yaş aralığında ortaya çıkan bu ilişkiler ergenin hayatında önemli bir yer tutmaktadır (Connoly ve diğ., 1999).

Şu kabul edilmelidir ki, romantik ilişkiler de problemlerin olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bu dönemin güzel yanı şudur ki! Problemler içinde bu problemlere çözüm yollarının da ergenler tarafından öğrenilmesidir. Buna ilaveten bireyin psikolojik durumuna da katkı sağlamaktadır (Rizzo ve ark., 2006). Ancak, problem oluşumunun başlangıcında kişiler sorun çözerken şiddet gibi olumsuz davranışlara da başvurmaktalardır (Kalkan ve Ersanlı, 2008: 1). Bu dönemdeki olumsuz davranışlar gelecekteki dönemlerini bilhassa yetişkinlik dönemlerinde, hatta evlilik ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bununda sebebinin ergenlik dönemi romantik ilişkileriyle başladığı ve benzerlik gösterdiği bilinmektedir (Lichter ve diğ., 2004). Yetişkinlik döneminin alt yapısını oluşturan ergenlik dönemi zihinsel rahatlama için de önemli yer tutmaktadır (Shulman ve Scharf, 2000). Bireyler sorunlarla başa çıkmada, problem durumundan kurtulma gibi durumlarla karşı karşıya kaldığında endişe, kaygı ve utanma gibi durumlardan dolayı bahsedilen davranışlarını gizlediği görülebilmektedir. Romantik ilişkiler döneminde şiddete maruz kalan bireylerin umutsuzluk düzeylerinin yüksek, benlik saygısı düşük birer bireyler olmaktadır (Ackard ve ark. 2003, Howard ve ark. 2007). Bazı araştırmalar, kadınların bu tür davranışlara daha çok maruz kaldıklarını göstermektedir (James ve ark., 2000, Raiford ve ark., 2007). Bu dönemde maruz kalınan davranışlar arasında sözel saldırı, tehdit, dayak atma ve cinsel saldırı bu tür davranışlar arasındadır (Malik ve ark. 1997, Smith ve Williams 1992). Yapılan bu çalışma hem ailelerin hem de ergenlerin romantik ilişkileri daha iyi anlamalarını sağlamasında katkı sağlayacak, bu dönemde gerekli tedbirleri alarak gelecekte önlenmesi zor olan durumlardan uzak tutacaktır. Ergenler için bu dönemde problemlerle başa çıkmasına katkı sağlayacak, böylelikle bu yaştaki bireylerin psikolojik sağlıklarının korunmasında büyük önem arz edecektir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu; 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Karaman Spor Lisesi, Karaman Lisesi ve Karaman Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören toplam 146 öğrenci oluşturmaktadır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacına uygun mevcut bilgiler, literatürün taranmasıyla sistematik bir şekilde verilmiştir. Böylece konu hakkında teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Ergenlerin romantik ilişkilerinde yaşanan sorunlarla başa çıkma davranışlarını belirlemek için, Kalkan (2008) tarafından geliştirilen "Ergenler İçin Romantik İlişkilerde Sorun Çözme Ölçeği" ile katılımcıların kişisel bilgilerini toplamak amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma ile ilgili belirlenen amaçlara ulaşabilmek için gerekli olan veri toplama araçları sırasıyla aşağıda verilmiştir:

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Karaman ilinde öğrenim gören 146 öğrencinin kişisel özellikleri hakkında bilgi toplamak ve araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmak amacıyla araştırmacı tarafından 6 sorudan oluşan bilgi formu hazırlanmıştır.

2.3.2. Ergenler İçin Romantik İlişkilerde Sorun Çözme Ölçeği

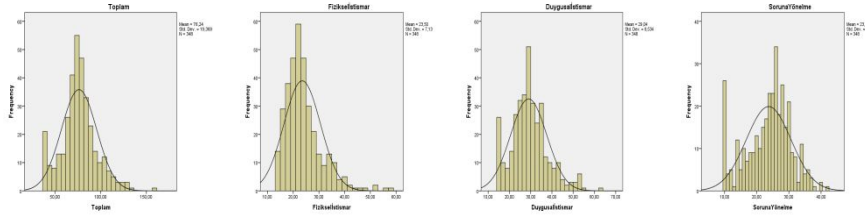
Ergenlerin romantik ilişkilerinde yaşanan sorunlarla başa çıkma davranışlarını belirlemek için, Kalkan (2008, 131-138) tarafından geliştirilen Ergenler için Romantik ilişkilerde Sorun Çözme Ölçeği kullanılmıştır. Otuz sekiz maddelik, beşli Likert tipi ölçek (1) Hiç uygun değil, (2) Çok az uygun, (3) Kısmen uygun, (4) Genellikle uygun ve (5) Tümüyle uygun şeklinde cevaplanmaktadır. Ölçeğin Fiziksel istismar, Duygusal istismar ve Soruna Yönelme olmak üzere üç alt ölçeği vardır. Ölçeğin yapı geçerliliği için faktör analizi uygulanmış ve Kaiser-Meyer Olkin değeri 0.84, Barlett testi sonucu (4846.898, $p < .000$) da anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .91; alt ölçekler olan 'Duygusal istismar' için .86, 'Fiziksel istismar' için .80 ve 'soruna yönelme' için .76 bulunmuştur. Güvenirliğin saptanmasında kullanılan bir diğer yöntem yarıya olan yarıya bölme güvenilirlik katsayısı ölçeğin tümü için $r = .85$ olarak; alt ölçekler olan 'Duygusal istismar' için .83, 'Fiziksel istismar' için .74, 'Soruna Yönelme' için .67 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmanın toplam sorun çözme iç tutarlık (Cronbach Alpha) güvenilirlik katsayısı 0.89 ve sorun çözme alt boyutlarından fiziksel istismar iç tutarlık (Cronbach Alpha) güvenilirlik katsayısı 0.82, duygusal istismar 0.80 ve soruna yönelme 0.91 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin çözüm ve yorumlanmasında toplam sorun çözme ve alt boyutları (Fiziksel İstismar, Duygusal İstismar ve Soruna Yönelme) için verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığına bakmak için Histogram kontrol edilerek normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bunun sonucunda ise t-testi ve One way - Anova testleri uygulanmıştır. Farkın kaynağını belirlemek için POST HOCK Sheff testi sonucuna bakılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 21 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır.

Şekil 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Toplam Sorun Çözme ve Alt Boyutlarına İlişkin Histogram Dağılım Test Grafiği

Şekil 1'e bakıldığında toplam sorun çözme ve sorun çözme alt boyutlarından fiziksel istismar, duygusal istismar ve soruna yönelme kontrol boyutuna ilişkin histogram kontrol edilmiştir. Buna göre normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin veriler ve yorumları aşağıda verilmiştir

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımı

Katılımcıların Kişisel Özellikleri	n	%	
Yaş	15,00	26	17,8
	16,00	27	18,5
	17,00	60	41,1
	18,00	33	22,6
Cinsiyet	Erkek	61	41,8
	Kız	85	58,2
Okul	Karaman Lisesi	50	34,2
	Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	50	34,2
	Karaman Spor Lisesi	46	31,5
Sınıf	1. Sınıf	22	15,1
	2. Sınıf	62	42,5
	3. Sınıf	18	12,3
	4. Sınıf	44	30,1
Erkek ya da Kız Arkadaş Var mı?	Evet	76	52,1
	Hayır	70	47,9
Spor Yapma Durumu	Nadiren	21	14,4
	Bazen	28	19,2
	Genellikle	38	26,0
	Her Zaman	59	40,4

Tablo 1'e bakıldığında, katılımcılar yaş değişkenine göre 26 kişi (%17,8) 15 yaşında, 27 kişi (%18,5) 16 yaşında, 60 kişi (%41,1) 17 yaşında ve 33 kişi (%22,6) 18 yaşındadır. Cinsiyet değişkenine göre 61 kişi (%41,8) erkek katılımcıyken 85 kişi (%58,2) kadın katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların okul değişkenine göre 50 kişi (%34,2) Karaman lisesinde, 50 kişi (%34,2) Karaman Sosyal Bilimler Lisesinde ve 46 kişi (%31,5) ise Karaman Spor Lisesinde öğrenim görmektedir. Sınıf değişkenine göre katılımcıların 22'si (%15,1) 1. Sınıf, 62'si (%42,5) 2. Sınıf, 18'i (%12,3) 3. Sınıf ve 44'ü (%30,1) 4. Sınıf öğrencisidir. Erkek yada kız arkadaşı olup olmama değişkenine göre 76 kişi (%52,1) evet sahibim derken, 70 kişi (%47,9) hayır sahip değilim demmiştir. Spor yapma durumu değişkenine göre katılımcıların 21 kişi (%14,4) nadiren, 28 kişi (%19,2) bazen, 38 kişi (%26,0) genellikle ve 59 kişi (%40,4) her zaman spor yaptıklarını bildirmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Genel Sorun Çözme ve Sorun Çözme Alt Boyut Düzeylerine İlişkin Sonuçları

	n	Ort.	Ss	Min	Max
Genel Sorunla Başa Çıkma	146	77,16	21,61	38,00	140,00
Duygusal İstismar	146	26,18	9,19	15,00	62,00
Fiziksel İstismar	146	19,01	6,83	13,00	45,00
Soruna Yönelme	146	31,97	12,52	10,00	50,00

Tablo 2'de katılımcıların geneline ait toplam soruna çözme ve sorun çözme alt boyutlarına ait puan ortalamaları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda; araştırmaya katılan sporcuların toplam sorun çözme boyutuna ait puan ortalaması 77,16 ile sorun çözme düzeyinin ortalamasının altında olduğu, sorun çözme alt boyutlarından fiziksel istismar boyutunun puan ortalamasının 19,01 ile düşük seviyede, duygusal istismar alt boyutunun puan ortalaması 26,18 ile düşük seviyede ve soruna yönelme alt boyutunun puan ortalaması ise 31,97 ile ortalamasının üzerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Sorunlarla Başa Çıkma Davranış Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	f, x ve ss Değerleri					Anova Sonuç				
	Grup	N	Ort.	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Duygusal İstismar	15,00	26	24,81	6,997	G. Arası	452,06	3	150,69	1,813	,148
	16,00	27	23,30	7,337	G. İçi	11803,94	142	83,13		
	17,00	60	26,93	10,327	Toplam	12256,00	145			
	18,00	33	28,27	9,501						
Fiziksel İstismar	15,00	26	18,54	4,527	G. Arası	281,058	3	93,69	2,049	,110
	16,00	27	17,15	4,729	G. İçi	6491,93	142	45,72		
	17,00	60	18,77	7,714	Toplam	6772,99	145			
	18,00	33	21,33	7,679						
Soruna Yönelme	15,00	26	29,65	10,476	G. Arası	913,23	3	304,41	1,982	,119
	16,00	27	27,92	14,098	G. İçi	21810,65	142	153,60		
	17,00	60	33,43	11,974	Toplam	22723,89	145			
	18,00	33	34,45	13,039						
Genel Sorunla Başa Çıkma	15,00	26	73,00	16,144	G. Arası	4340,94	3	1446,98	3,241	,024*
	16,00	27	68,37	21,460	G. İçi	63401,10	142	446,49		
	17,00	60	79,13	21,230	Toplam	67742,05	145			
	18,00	33	84,06	23,925						

*P<0,05

Tablo 3'te görülebileceği üzere, sorunlarla başa çıkma ölçeği boyutlarından genel sorunla başa çıkma boyutu aritmetik ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda genel sorunla başa çıkma boyutu ile yaş değişken gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<.05). Bu işlemin ardından ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır (p>.05). Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin nedeni testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.1. Sorunlarla Başa Çıkma Ölçeği Boyutlarından Genel Başa Çıkma Puanlarının Yaş Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

	Yaş (I)	Yaş (j)	(I-J)	Std. Error	Sig.
Genel Başa Çıkma	16 yaş	15,00	-4,62963	5,80595	,888
		17,00	-10,76296	4,89673	,190
		18,00	-15,69024*	5,48329	,046

*p<.05

Tablo 3.1'e bakıldığında, sorunlarla başa çıkma ölçeği boyutlarından genel sorunlarla başa çıkma puanlarının yaş değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda araştırmaya katılan 18 yaşında olanların 16 yaşında olanlara oranla daha yüksek sevide sorunla başa çıkma düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Sorunla Başa Çıkma Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	Ort.	ss	Shg	t Testi		
						t	Sd	p
DUYGUSALİSTİSMAR	Erkek	61	27,44	10,62	1,360	1,405	144	,162
	Kız	85	25,28	7,96	,863			
FİZİKSELİSTİSMAR	Erkek	61	20,54	8,03	1,028	2,333	144	,021*
	Kız	85	17,90	5,62	,609			
SORUNAYÖNELME	Erkek	61	34,11	11,68	1,490	1,764	144	,080
	Kız	85	30,43	12,93	1,402			
Genel Sorunla Başa Çıkma	Erkek	61	82,09	21,87	2,800	2,374	144	,019*
	Kız	85	73,62	20,84	2,261			

*p<.05

Tablo 4'te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin sorunla başa çıkma ölçeği alt boyut puanlarının öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, Fiziksel İstismar alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,333$; $p<.05$). Söz konusu farklılık Erkek Öğrenciler lehine gerçekleşmiştir. Genel Sorun Çözme boyutunun cinsiyet değişkenine göre aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,374$; $p<.05$). Söz konusu farklılık yine Erkek Öğrenciler lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 5. Sorunlarla Başa Çıkma Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Gördüğü Okul Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, x ve ss Değerleri			Anova Sonuç							
Puan	Grup	N	Ort.	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Duygusal İstismar	Karaman Lisesi	50	29,18	8,67	G. Arası	909,15	2	454,57	5,729	,004*
	Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	50	26,10	10,37	G. İçi	11346,86	143	79,359		
	Karaman Spor Lisesi	46	23,02	7,29	Toplam	12256,01	145			
Fiziksel İstismar	Karaman Lisesi	50	21,00	6,83	G. Arası	302,19	2	151,09	3,339	,038*
	Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	50	18,00	8,05	G. İçi	6470,80	143	45,25		
	Karaman Spor Lisesi	46	17,93	4,73	Toplam	6772,99	145			
Soruna Yönelme	Karaman Lisesi	50	37,92	8,35	G. Arası	6864,21	2	3432,10	30,946	,000*
	Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	50	35,20	12,89	G. İçi	15859,68	143	110,91		
	Karaman Spor Lisesi	46	22,00	9,78	Toplam	22723,89	145			
Genel Sorunla Başa Çıkma	Karaman Lisesi	50	88,10	16,58	G. Arası	15493,14	2	7746,57	21,202	,000*
	Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	50	79,30	22,30	G. İçi	52248,91	143	365,387		
	Karaman Spor Lisesi	46	62,9565	17,89346	Toplam	67742,05	145			

*p<.05

Tablo 5'te görülebileceği üzere, sorunlarla başa çıkma ölçeği boyutlarından genel sorunla başa çıkma boyutu aritmetik ortalamalarının Okul Türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda genel sorunla başa çıkma boyutu ile yaş değişken gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .05$). Bu işlemin ardından ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($p > .05$). Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin nedeni testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5.1. Sorunlarla Başa Çıkma Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Gördüğü Okul Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

	Yaş (I)	Yaş (j)	(I-J)	Std. Error	Sig.
Duygusal İstismar	Karaman Lisesi	Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	3,08000	1,78156	,228
		Karaman Spor Lisesi	6,15826*	1,81987	,004
Fiziksel İstismar	Karaman Lisesi	Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	3,00000	1,34537	,027
		Karaman Spor Lisesi	3,06522	1,37430	,027
Soruna Yönelme	Karaman Spor Lisesi	Karaman Lisesi	-15,92000*	2,15155	,000
		Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	-13,20000*	2,15155	,000
Genel Sorunla Başa Çıkma	Karaman Spor Lisesi	Karaman Lisesi	-25,14348*	3,90519	,000
		Karaman Sosyal Bilimler Lisesi	-16,34348*	3,90519	,000

* $p < .05$

Tablo 5.1'e bakıldığında, sorunlarla başa çıkma ölçeği alt boyutlarından Duygusal İstismar boyutu puanlarının okul değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda Karaman Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Karaman Spor Lisesi Öğrencilerine oranla daha yüksek sevide duygusal istismar düzeylerine sahip oldukları, Karaman Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Karaman Spor Lisesi ve Karaman Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerine oranla daha yüksek sevide fiziksel istismar düzeylerine sahip oldukları anlaşılırken, Karaman Spor Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Karaman Lisesi ve Karaman Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerine oranla daha düşük sevide soruna yöneldikleri anlaşılmaktadır. Genel anlamda ise Karaman Lisesi öğrencilerinin diğer lise öğrencilerine oranla romantik ilişkilerde sorun çözme düzeylerinin daha yüksek seviyede olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6. Sorunlarla Başa Çıkma Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f, x ve ss Değerleri</i>				<i>Anova Sonuç</i>						
Puan	Grup	N	Ort.	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Duygusal İstismar	Nadiren	21	24,52	10,44	G. Arası	684,84	3	228,279	2,801	,042
	Bazen	28	27,14	9,02	G. İçi	11571,17	142	81,487		
	Genellikle	38	29,37	8,58	Toplam	12256,01	145			
	Her Zaman	59	24,27	8,78						
Fiziksel İstismar	Nadiren	21	18,52	7,75	G. Arası	164,78	3	54,926	1,180	,320
	Bazen	28	18,50	6,88	G. İçi	6608,21	142	46,537		
	Genellikle	38	20,79	7,19	Toplam	6772,99	145			
	Her Zaman	59	18,27	6,18						
Soruna Yönelme	Nadiren	21	28,19	15,91	G. Arası	3312,81	3	1104,271	8,078	,000
	Bazen	28	39,03	8,97	G. İçi	19411,08	142	136,698		
	Genellikle	38	35,60	8,23	Toplam	22723,89	145			
	Her Zaman	59	27,63	12,91						
Genel Sorunla Başa Çıkma	Nadiren	21	71,24	27,72	G. Arası	8014,96	3	2671,655	6,352	,000
	Bazen	28	84,68	14,57	G. İçi	59727,09	142	420,613		
	Genellikle	38	85,76	18,04	Toplam	67742,05	145			
	Her Zaman	59	70,17	21,40						

*p<.05

Tablo 6'da görülebileceği üzere, sorunlarla başa çıkma ölçeği boyutlarından genel sorunla başa çıkma boyutu aritmetik ortalamalarının Spor Yapma Durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda genel sorunla başa çıkma boyutu ile yaş değişken gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<.05$). Bu işlemin ardından ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($p>.05$). Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin nedeni testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6.1. Sorunlarla Başa Çıkma Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Scheffe Testi Sonuçları

				Yaş (I)	Yaş (j)	(I-j)	Std. Error	Sig.
Soruna Yönelme	Her Zaman		Nadiren		-5,6336	2,97091	,998	
			Bazen		-11,40860*	2,68309	,001	
			Genellikle		-7,97814*	2,43192	,015	
Genel Sorunla Başa Çıkma	Her Zaman		Nadiren		-1,06860	5,21136	,998	
			Bazen		-14,50908*	4,70648	,026	
			Genellikle		-15,59367*	4,26589	,005	

Tablo 6.1'e bakıldığında, sorunlarla başa çıkma ölçeği alt boyutlarından Soruna Yönelme boyutu puanlarının Spor Yapma Durumu değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hock Scheffe testi sonucunda Bazen Spor yapanların her zaman spor yapanlara oranla daha yüksek sevide soruna yönelme düzeylerine sahip oldukları, yine her zaman spor yapanların genel sorunlarla başa çıkma düzeylerinin bazen ve genellikle spor yapan öğrencilere oranla daha düşük seviye sahip oldukları anlaşılmaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan çalışma sonucunda; araştırmaya katılan öğrencilerin toplam sorun çözme düzeylerinin ortalamanın altında olduğu, sorun çözme alt boyutlarından fiziksel istismar ve duygusal istismar alt boyutlarının düşük seviyede olduğu ve soruna yönelme alt boyutunun puan ortalaması ortalamanın üzerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, Fiziksel İstismar alt boyutu ve genel sorun çözme boyutlarının cinsiyet değişkenine göre aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık Erkek Öğrenciler aleyhine gerçekleşmiştir. Buna göre fiziksel anlamda erkek öğrencilerin daha fazla istismara uğradıkları sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde, Kaya'nın (2018) yapmış olduğu çalışmaya göre, araştırmada romantik ilişkilerde sorun çözme becerilerinin alt boyutlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğine bakıldığında duygusal ve fiziksel istismar alt boyutu ile anlamlı bir farklılık göstermezken soruna yönelme alt boyutuna göre anlamlı bir farklılık görülmektedir. Türkoğlu (2014) üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde yaşadıkları sorunları incelediği çalışmasında romantik ilişkilerde sorun çözme becerileri alt boyutlarından duygusal ve fiziksel istismar alt boyutunun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği, fakat soruna yönelme alt boyutunun kadınların lehine anlamlı farklılık gösterdiği sonucu bulunmuştur. Bu sonuçlar bu araştırmanın sonuçlarıyla birebir örtüşmektedir. Kılınçer'in (2012) üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde maruz kaldıkları istismar davranışlarını incelediği araştırmanın sonuçlarına göre kızların romantik ilişkide daha fazla maruz kaldıkları bulunmuştur. Erkeklerin fiziksel istismar davranışına daha eğilimli olması, bedensel gücünden, kadının zayıf fizyolojik yapısından kaynaklandığı düşünülebilir. Carlson ve Rose (2007) yapmış olduğu çalışmaya göre kadınlar, romantik ilişkilerde yaşanan problemlere erkeklere göre daha duyarlı olmakta

Sorunlarla başa çıkma ölçeği boyutlarından genel sorunlarla başa çıkma puanlarının yaş değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hock Scheffe testi sonucuna göre araştırmaya katılan öğrencilerden 18 yaşında olanların 16 yaşında olan öğrencilere oranla daha yüksek sevide sorunla başa çıkma çabası içerisinde oldukları anlaşılmaktadır.

Literatür incelendiğinde, Kılınçer ve Dost (2014)'un çalışmasında yaşı daha büyük olan üniversite öğrencilerinin yaşı daha küçük olan üniversite öğrencilerine oranla romantik ilişkilerinde istismarı daha yüksek düzeyde algıladığı belirtilmiştir. Bir başka çalışmada ise Aslan ve arkadaşlarının (2014) Ankara'da yaptığı çalışmada önceki flört ilişkilerinde 24 yaş ve üzerindeki öğrencilerin diğer yaş grubundakilere göre daha fazla istismara uğradığı ve yaş ilerledikçe istismarın arttığı saptanmıştır.

Sorunlarla başa çıkma ölçeği boyutlarından genel sorunlarla başa çıkma puanlarının okul türü değişkenine göre Karaman Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Karaman Spor Lisesi Öğrencilerine oranla daha yüksek sevide duygusal istismar düzeylerine sahip oldukları, Karaman Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Karaman Spor Lisesi ve Karaman Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerine oranla daha yüksek sevide fiziksel istismar düzeylerine sahip oldukları anlaşılırken, Karaman Spor Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Karaman Lisesi ve Karaman Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerine oranla daha düşük sevide soruna yöneldikleri anlaşılmaktadır. Genel anlamda ise Karaman Lisesi öğrencilerinin diğer lise öğrencilerine oranla romantik ilişkilerde sorun çözme düzeylerinin daha yüksek seviyede olduğu anlaşılmaktadır. Literatür incelendiğinde, Montgomery (2005), beliren yetişkinlik döneminin başladığı dönemde ve sonrasında öğrencilerin romantik eşlerini daha az idealleştirdikleri ifade edilmektedir. Benzer şekilde Knox ve Sporakowski (1968), sınıf düzeyi arttıkça bireylerin birbirlerini daha az idealize ettikleri görülmektedir.

Sorunlarla başa çıkma ölçeği boyutlarından genel sorunlarla başa çıkma puanlarının spor yapma durumu değişkenine göre Bazen Spor yapanların her zaman spor yapanlara oranla daha yüksek sevide soruna yönelme düzeylerine sahip oldukları, yine her zaman spor yapanların genel sorunlarla başa çıkma düzeylerinin bazen ve genellikle spor yapan öğrencilere oranla daha düşük seviye sahip oldukları

anlaşılmaktadır. Alan yazısı incelendiğinde spor ve sorunlarla başa çıkma arasında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın ise bir ilk olacağı ve bilime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ackard, D.M., Neumark-Sztainer D., Hannan, P. (2003). Dating Violence Among A Nationally Representative Sample of Adolescent Girls And Boys: Associations With Behavioral And Mental Health. *J Genid Specif Med*, 6:39- 48.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). Ankara'da İki Hemşirelik Yükseköğretim Birinci ve Dördüncü Sınıflarında Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Şahtanması Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi. Teknik Rapor, Ankara.
- Carlson, W. ve Rose, A. J. (2007). The Role of Reciprocity in Romantic Relationships in Middle Childhood and Early Adolescence. *Merrill-Palmer Quarterly*, 53, 262-290.
- Collins, W.A. (2003). More Than Myth: The Developmental Significance of Romantic Relationships During Adolescence. *J Res Adolesce*, 13:1-24.
- Connolly, J.A., Craig, W., Goldberg, A. ve ark. (1999). Conceptions of Cross-Sex Friendships and Romantic Relationships in Early Adolescence. *J Youth Adolescence*, 28:481-494.
- Duvall, E.M. (1964). *Adolescent Love As a Reflection of Teenagers' Search for Identity*. *J Marr Fam May*, 226-229.
- Howard, D.E., Wang, M.O., Yan, F. (2007). Psychosocial Factors Associated with Reports Of Physical Dating Violence Among U.S. Adolescent females. *J Youth Adolescence*, 42(166):311-324.
- James, W.H., West, C., Deters, K.E. ve ark. (2000). Youth and Dating Violence. *J Youth Adolescence*, 35(139):455-465.
- Kaya, Ö.S. (2018). Romantik İlişkilerde Problem Çözme Becerilerinin Empati ve Mental İyi Oluş Açısından İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1,; Sayfa 1-11. DOI: 10.5961/jhes.2018.00x.
- Kalkan, M. (2008). Ergenler için Romantik İlişkilerde Sorun Çözme Ölçeğinin (ERİSCÖ) geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirliği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15 (3).
- Kılınçer, A. S. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kılınçer AS, Dost MT. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42): 160-172.
- Knox, D.H. ve Sporkowski, M.J. (1968). Attitudes of College Students Toward Love. *Journal of Marriage and The Family*, 30(4), 638-642.
- La Greca, M.A, Harrison, H.M. (2005). Adolescent Peer Relations, Friendships, And Romantic Relationships: Do They Predict Social Anxiety And Depression?. *J Clin Child Adolesc Psych*, 34(1):49-61.
- Lichter, E.L., McCloskey, L.A. (2004). The Effects of Childhood Exposure to Marital Violence on Adolescent Gender-Role Beliefs and Dating Violence. *Psychol Women Q*, 28:344- 357.
- Malik, S., Sorenson, S., Aneshensel, C. (1997). Community Romantik İlişkilerde Sorun Çözme Ölçeği and Dating Violence Among Adolescents: Perpetration and Victimization. *J Adolesc Health*, 21:291-302.
- Montgomery, M. J. (2005). Psychosocial Intimacy and Identity: From Early Adolescence to Emerging Adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 20(3), 346-374.
- Raiford, J.L., Wingood, G.M., Diclemente, R.J. (2007). Prevalence, Incidence, and Predictors of Dating Violence: A Longitudinal Study of African American Female Adolescents. *J Women's Health*, 16(6):822-832.
- Rizzo, C.J., Daley, S.E., Gunderson, B.H. (2006). Interpersonal Sensitivity, Romantic Stress, and The Prediction of Depression: A Study of Inner-City, Minority Adolescent Girls. *J Youth Adolescence*, 35 (3):469-478.
- Shulman, S., Scharf, M. (2000). Adolescent Romantic Behaviors and Perceptions: Age and Gender-Related Differences, and Links With Family and Peer Relationships. *J Res Adolesc*, 10 (1):99-118.
- Smith, J.P., Williams, J.G. (1992). From Abusive Household Todating Violence. *J Fam Violence*, 2:153-165.
- Türkoğlu, Z. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Sorun Çözme Becerileri ile Affedici Özellikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.